

2. Hlavní faktory ovlivňující vývoj zahraničního obchodu

- Faktory ovlivňující vývoj zahraničního obchodu**

Změny, ke kterým došlo v zahraničním obchodu v 1. pololetí 2005 v porovnání se stejným obdobím 2004 byly vyvolány celou řadou faktorů. Některé z nich působí na výsledky zahraničního obchodu (ovšem s různou intenzitou) již dlouhodobě. K nejvýznamnějším lze zařadit např.:
- Vývozní a dovozní ceny**

- ceny zahraničního obchodu. Do změn vývozních a dovozních cen se spolu s významným vlivem pohybu kurzu CZK vůči EUR a USD promítl v 1. pololetí 2005 růst cen na světovém trhu, zejména pak cen surovin a paliv (ropy a zemního plynu), řady potravin (kávy, rýže, cukru) a kovů. V období leden až červen 2005 klesly meziročně v průměru vývozní ceny o 0,3 % a dovozní ceny byly nižší o 0,5 %. Tento vývoj ještě udržel příznivou úroveň směnných relací, které dosáhly indexu 100,2, což je ale o 2,1 p.b. nižšího v porovnání s 1. pololetím 2004;
- Devizový kurz CZK vůči EUR a USD**

- devizový kurz CZK vůči EUR a USD. V 1. pololetí 2005 v porovnání s 1. pololetím 2004 CZK posílila ve vztahu k EUR v průměru o 7,9 % a v relaci k USD posílila v průměru o 12,9 %. Za leden až červen 2005 činil kurz 1 EUR=30,071 CZK a kurz 1 USD=23,426 CZK. V důsledku rozdílného vývoje kurzu CZK vůči uvedeným měnám byla v 1. pololetí 2005 dynamika zahraničního obchodu vyjádřená v EUR oproti dynamice vyjádřené v USD nižší. V 1. pololetí 2005 proti 1. pololetí 2004 se v EUR zvýšil vývoz o 10,7 % a dovoz o 5,3 %, v USD vzrostl vývoz o 15,7 % a dovoz o 10,1 %. Právě posílení CZK vůči USD částečně pozitivně ovlivnilo především ceny dovážených minerálních paliv a tím bilanci zahraničního obchodu;
- Domácí investiční a spotřebitelská poptávka**

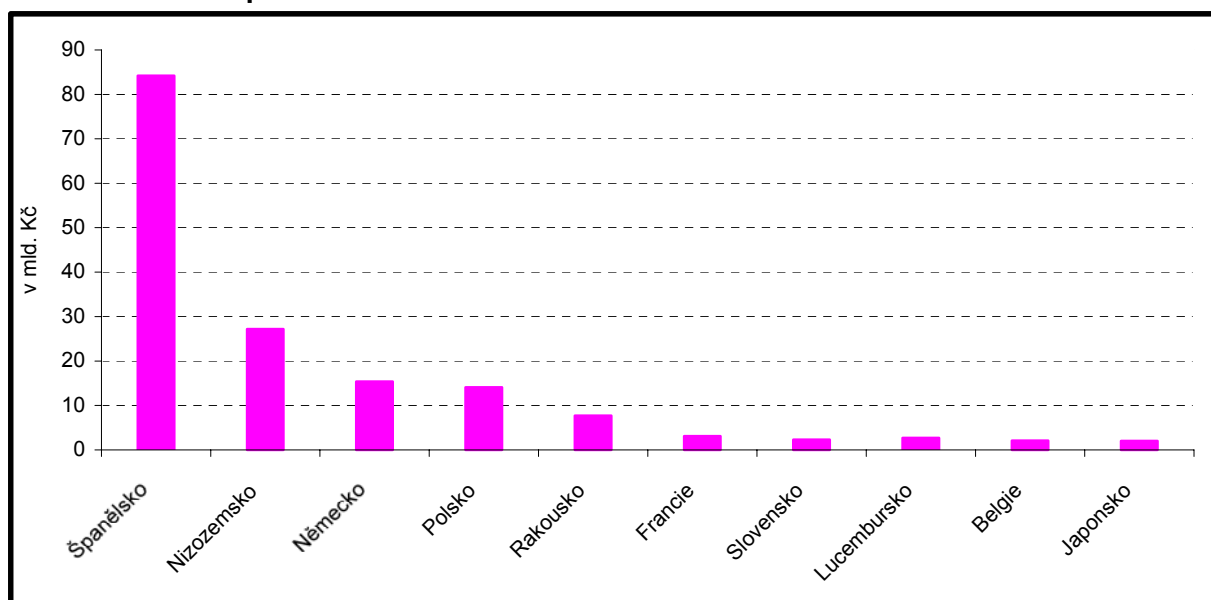
- zpomalení domácí investiční poptávky a zrychlení domácí spotřebitelské poptávky. Ochabnutí investiční poptávky vedlo k nižším nárokům na dovoz strojů a zařízení, což se projevilo v meziročním poklesu dovozu strojního zařízení pro určitá odvětví průmyslu téměř o 6 %, strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu přibližně o 9 % a kovozpracujících strojů o více než čtvrtinu. O růstu spotřebitelské poptávky svědčí vývoj maloobchodních tržeb, které za 1. pololetí 2005 vzrostly proti stejnému období 2004 reálně o 3,1 %. Pro zabezpečení zvýšených požadavků vnitřního trhu vzrostl v 1. pololetí 2005 proti stejnému období 2004 dovoz průmyslového (o 10,8 %) i potravinářského zboží (o 16,0 %);
- Průmyslová výroba**

- růst průmyslové výroby, tržeb z průmyslové činnosti i tržeb z přímého vývozu průmyslových podniků, který v porovnání s 1. pololetím 2004 zpomalil. Index průmyslové produkce se meziročně zvýšil o 4,2 %, z toho ve zpracovatelském průmyslu o 4,4 %. Nejvyšší růst byl zaznamenán ve výrobě koku a rafinérském zpracování ropy (o 15,5 %), výrobě dopravních prostředků (o 13,0 %) a ve výrobě pryžových a plastových výrobků (o 10,3 %). Tržby z průmyslové činnosti byly reálně meziročně vyšší o 7,0 % a tržby z přímého vývozu průmyslových podniků vzrostly reálně o 10,9 %. K růstu celkových tržeb i tržeb z přímého vývozu nejvíce přispěl zpracovatelský průmysl. Zpomalení růstu průmyslové výroby i tržeb z průmyslové činnosti bylo vyvoláno hlavně zhoršením vnějších ekonomických podmínek, zejména poklesem konjunktury na světovém trhu oceli a železa, růstem světových cen některých dovážených komodit a zvýšená konkurence (především cenová) na trhu výrobků textilního, oděvního, kožedělného a obuvnického průmyslu, v důsledku čehož poklesla tuzemská výroba v těchto odvětvích. Vliv tržeb z přímého vývozu na růst celkových tržeb z průmyslové činnosti proto oslabil, i když byl nadále převládající;
- Příliv přímých zahraničních investic**

- příliv přímých zahraničních investic (PZI). Právě odvětví zpracovatelského průmyslu, do nichž v uplynulých letech směřovala významná část PZI, již přinášejí vývozní efekt. Současně nutno zmínit, že výstavba nových výrobních kapacit se zahraniční kapitálovou účastí a následná výroba v nich vyvolaly

i vyšší požadavky na dovoz. Příliv přímých zahraničních investic do České republiky pokračoval i v 1. pololetí 2005 a v porovnání se stejným obdobím 2004 zesílil. Za leden až červen 2005⁶ představoval příliv přímých zahraničních investic 170,3 mld. Kč. Tato výše byla však ovlivněna odprodejem státních podílů v Českém Telecomu a v Unipetrolu zahraničním investorům. Z této částky bylo 21,1 mld. Kč směřováno do odvětví zpracovatelského průmyslu, zejména pak do výroby kovů a kovových výrobků (25,1 %), výroby dvoustopých motorových vozidel, přívěsů a návěsů (15,9 %), výroby elektrických strojů a přístrojů (11,9 %), výroby pryžových a plastových výrobků (11,2%) dřevařského průmyslu, výroby papíru, vydavatelství a tisku (8,4 %), výroby strojů a zařízení (7,3 %), výroby textilu a oděvů (5,6 %) a výroby chemických výrobků ((4,8 %). Téměř 95 % přímých zahraničních investic (161,3 mld. Kč) realizovali v České republice investoři z EU25 (především ze Španělska a z Nizozemí, dále pak z Německa, Polska, Rakouska, Francie, Lucemburska, Slovenska, Belgie a Kypru). Z investorů mimo EU25 lze uvést s podílem více než 2 % Japonsko a Spojené státy;

Graf č. 3 Teritoriální struktura přílivu přímých zahraničních investic v 1. pololetí 2005

• ***Ekonomická situace ve světě a zejména ve státech EU***

- zhoršení vnějších ekonomických podmínek. Podle Eurostatu⁷ se v 1. čtvrtletí 2005 a ve 2. čtvrtletí 2005 proti stejným obdobím 2004 zvýšil hrubý domácí produkt (HDP) EU25 o 1,5 % a 1,3 %, EU15 o 1,4 % 1,2 % a eurozóny o 1,3 % a 1,1 %. Nejnovější údaje potvrzují, že růst Evropské unie je ovlivněn především novými členskými státy. Ekonomický růst v eurozóně byl poznamenán především vývojem v Německu, kde HDP v 1. čtvrtletí a ve 2. čtvrtletí 2005 meziročně vzrostl pouze o 0,8 % a 0,6 %, ve Francii o 1,9 % a 1,3 % a v Itálii meziročně klesl o 0,2 % a vzrostl o 0,1 %. Další velké světové ekonomiky jako Spojené státy a Japonsko zaznamenaly meziroční zvýšení hrubého domácího produktu v 1. čtvrtletí 2005 a ve 2. čtvrtletí 2005 o 3,6 % a 3,6 % a o 1,0 % a 2,2 %.

⁶ Viz předběžné údaje z platební bilance za 1. pololetí 2005, kterou publikovala Česká národní banka 6. září 2005.

⁷ Druhý odhad pro 2. čtvrtletí 2005 z 13. října 2005.

